

وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح - وزارت اطلاعات بنیاد شهید و امور ایثارگران

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۳/۲/۲۴ به پیشنهاد شماره ۲۴۲۰۶/۱۰۶/۶۲/۹ مورخ ۱۳۹۲/۱/۲۷ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران و ستاد کل نیروهای مسلح و همکاری بنیاد شهید و امور ایثارگران و ستاد کل نیروهای مسلح و به استناد تبصره (۱) ماده (۴) اصلاحی قانون اساسنامه بنیاد شهید و امور ایثارگران - مصوب ۱۳۸۷ - و تبصره بند (الف) ماده (۱) قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران - مصوب ۱۳۹۱ - آیین نامه تعیین واحراز مصاديق عملی شهید، در حکم شهید و سایر مصاديق ایثارگری (مفقود الاثر، جانباز، آزاده و اسیر) را به شرح زیر تصویب کرد:

آیین نامه تعیین و احراز مصاديق عملی شهید، در حکم شهید و سایر مصاديق ایثارگری

(مفقود الاثر، جانباز، آزاده و اسیر)

ماده ۱- در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح به کار می‌روند:

۱- شهید: کسی که جان خود را در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران و استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشرار نثار نموده یا می‌نماید.

۲- در حکم شهید: کسی که از نظر مأموریت، وظایف و اهداف تعیین شده همانند شهید است، ولی از لحظه شرایط وقوع یا محل شهادت متفاوت می‌باشد.

۳- جانباز: کسی که سلامتی خود را در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشرار ازدست داده و به اختلالات و نقش‌های جسمی یا روانی دچار شود.

۴- در حکم جانباز: کسی که از نظر مأموریت، وظایف و اهداف تعیین شده همانند جانباز است، ولی از لحظه شرایط وقوع و محل مجروحیت، متفاوت می‌باشد.

۵- مفقودالاثر: کسی که با هدف و منظور مندرج در بند (۱) در عملیات‌های علیه تجاوز دشمن و ضد انقلاب شرکت نموده و در حین عملیات در منطقه عملیاتی و جنگی و یا تغییر آرایش جنگی از وضعیت وی خبری در دست نباشد که در آینده ممکن است با کشف پیکر او و یا با اخبار دقیق یگانی و دیگر سازمان‌ها و مراکز مسئول، شهادت، اسارت و یا وضعیت دیگری برای او محرز گردد.

۶- اسیر: کسی که در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشرار در داخل و یا خارج از کشور گرفتار آمده و هویت و وضعیت وی مورد تأیید مراجع صلاحیتدار قرار گیرد.

۷- آزاده: کسی که در راه تکوین، شکوفایی، دفاع و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضد انقلاب و اشرار در داخل و یا خارج از کشور اسیر و سپس آزاد شده و افرادی که از تاریخ ۱۳۴۲/۵/۲۸ تا تاریخ ۱۳۵۷/۱۱/۱۶ با

الهام از مبارزات و مجاهدات امام خمینی (ره) به دلایل امنیتی، مذهبی یا اتفاقات سیاسی دیگر حداقل به مدت سه ماه در بازداشت یاحبس قطعی بوده‌اند.

۸- رزمنده: کسی که در راه تکوین، دفاع و حفظ ارزشها و کیان جمهوری اسلامی ایران، استقلال و تمامیت ارضی کشور، مقابله با تهدیدات و تجاوزات دشمن و عوامل ضدانقلاب و اشرار با تأیید مراجع ذیصلاح به طور فعال حضور یافته باشد.

۹- کشته شدن: مرگ ناشی از عوامل و افراد دیگر و حوادث و سوانح یا عمل مقتول.

۱۰- فوت (وفات): مرگ طبیعی بدون حادثه و سانحه یا در اثر بیماری.

۱۱- میدان نبرد: محدوده‌ای از مناطق جنگی یا عملیاتی که یگان‌ها و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با کشور مתחاصم درگیر شده و با تبادل آتش باصلاح‌های مختلف به مواضع یکدیگر حمله کرده و یا از آن دفاع می‌نمایند.

۱۲- منطقه جنگی: قسمتی از نقاط سرزمینی دو کشور متصاصم که نیروهای مسلح آنها با آرایش جنگی و صفات آرایی نظامی در مقابل یکدیگر مستقر می‌شوند و با تبادل آتش‌های زمینی، دریایی و هوایی، درگیری ایجاد نموده و کشورهای درگیر را در شرایط ویژه قرار می‌دهند. این مناطق می‌توانند در نقاط مرزی و یا برون مرزی و یا عمق کشور واقع شود.

۱۳- منطقه عملیاتی منظم: مناطقی از کشور که نیروهای مسلح با سلاح و تجهیزات نظامی در اجرای وظایف و مأموریت‌های ابلاغی از رده فرماندهی، به منظور پیشگیری و مقابله با تهدیدات و نفوذ دشمن و عوامل آن در آن مناطق مستقر می‌شوند.

۱۴- منطقه عملیاتی نامنظم: بخشی از شهرها و مناطق جغرافیائی داخل کشور که عناصر ضد انقلاب و گروهک‌های مسلح با فعالیت خود امنیت منطقه را مورد مخاطره و تهدید قرار می‌دهند و نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی برای کنترلو مقابله با عوامل نامنی و برقراری امنیت در آن مناطق مستقر می‌گردند.

۱۵- مأموریت: وظایفی که در راستای مواد (۲) و (۳) به افراد موضوع این آیین‌نامه از طرف رده مربوط و اگذار می‌شود.

۱۶- مأموریت جنگی: مجموعه تحرکاتی که نیروهای مسلح کشور طی آن با صفات آرایینظامی و آرایش جنگی در مقابل دشمن در محدوده منطقه جنگی مستقر و درگیر می‌باشند.

۱۷- مأموریت رزمی: مأموریتی که نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور مقابله با تهاجم نظامی دشمن و یا مقابله با گروههای معارض و متراویین به حقوق عمومی و یا مقابله با تهدیدات آنها اجراء می‌نمایند.

۱۸- مأموریت ویژه: مأموریتی که در شرایط خاص و دشوار (جوي، سياسي، جتماعي، مکاني و زمانی) با صعوبت انجام می‌پذيرد و توسط افرادي که آموزش‌های ویژه‌ای نظير تکاوری، خلبانی ویژه، چتر بازي، رهابي گروگان، عملیات ویژه اطلاعاتی، نیروهای مخصوص و پارتیزان و چك و خنثی‌سازی و از اینقيبل را گذرانده‌اند، اجراء می‌شود.

۱۹—**مأموریت عملیاتی:** مأموریتی که نیروهای نظامی و انتظامی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور پیشگیری و مقابله با تهدیدات و نفوذ دشمن و عوامل آن در مناطق عملیاتی و یا سایر نقاط هدف، اجراء می‌نمایند.

۲۰—**مأموریت شناسایی رزمی:** مأموریتی که نیروهای نظامی و انتظامی به صورت انفرادی و یا جمعی به منظور آگاهی و شناخت وضعیت و شرایط دشمن و گروههای معارض انجام می‌دهند که ممکن است همراه با درگیری باشد.

۲۱—**مأموریت اطلاعاتی و امنیتی:** اقدامات عملیاتی غیر آشکار نیروهای اطلاعاتی و امنیتی کشور (اعم از وزارت اطلاعات و نیروهای مسلح) که دراستای کشف، شناسایی، رصد و مراقبت و جمع‌آوری اخبار با هدف اشراف اطلاعاتی و امنیتی به منظور ضربه زدن به دشمن و عوامل آن و گروههای معارض و همچنین مقابله با اهداف و نفوذ آنها صورت می‌گیرد.

۲۲—**مأموریت‌های مبارزه با گروههای معارض:** مأموریت‌هایی که در چارچوب اجرای مأموریت ابلاغی، افراد نقش مستقیم داشته و به طور عملی واحد درگیر محسوب می‌شوند.

۲۳—**عملیات مانوری (زمایش):** حرکات و جابه‌جایی عناصر رزمی، پشتیبانی رزم و پشتیبانی خدمات رزم و تمرینات نظامی و انتظامی و تاکتیکی که توسط یک واحدیا یگان، عمدتاً با سلاح، تجهیزات و وسایل جنگی به منظور سنجش و افزایش آمادگی رزمی افراد و تجهیزات برای دفاع و مقابله با تهدیدات و تهاجمات احتمالی دشمن انجام می‌گیرد.

۲۴—**آموزش رزمی:** مجموعه آموزش‌های انفرادی و یا جمعی که برای فرآگیری استفاده از سلاح، مهمات، وسایل جنگی و تسليحات ویژه و اقدامات تاکتیکی درمحیط‌های آموزشی با شرایط رزمی، انجام می‌پذیرد.

۲۵—**رفت و برگشت از منطقه عملیاتی تا محل مرخصی:** تردد در زمان و مکان مشخص به منظور استفاده از مرخصی، از منطقه عملیات به عنوان مبدأ تا مقصد اولیه و برگشت از مقصد اولیه یا محل استفاده از مرخصی به صورت مستقیم (بدون انقطاع زمانی) تا منطقه عملیات.

۲۶—**دشمن:** کشورهای متخاصم یا متجاوز و عوامل آنان که انقلاب اسلامی، تمامیت ارضی، حاکمیت، منافع و منابع ملی جمهوری اسلامی ایران را مورد تعرض قرار می‌دهند.

۲۷—**اسرار:** کسانی که به علت سابقه در تجاوز به حقوق عمومی و انجام اعمال تبهکارانه به این عنوان شناخته می‌شوند.

۲۸—**گروهک‌ها و افراد ضد انقلاب:** گروهها و افرادی که براساس حکم قانون یا مراجع قانونی به این عنوان شناخته می‌شوند.

۲۹—**تبهکاران:** کسانی که به صورت سازمان یافته به ایجاد ناامنی و فساد و خرابکاری مبادرت ورزیده و امنیت اجتماعی، اقتصادی و عمومی را به مخاطره می‌اندازند.

۳۰—**سارقین مسلح:** کسانی که با استفاده از سلاح گرم و سرد به سرقت مبادرت می‌ورزند.

۳۱—**قاجاقچیان:** کسانی که نسبت به ورود، خروج، خرید، فروش، حمل و نگهداری مواد مخدر و یا معامله، جابه‌جایی و نگهداری سلاح و مهمات، کالا و ارز وسایر موارد اقدام نموده و طبق قوانین و مقررات مربوط

قاچاقچی محسوب شده و به موجب حکم قطعی مرکز قضایی محکوم گردیده‌اند یا تحت تعقیب مراجع قضایی قرار می‌گیرند.

۳۲- گروههای معارض: گروههای مذکور در بندهای (۲۷) تا (۳۱) این ماده.

۳۳- متجاوزین به حقوق عمومی: افرادی که از طریق زور، ارعاب، تهدید یا فریب اقدام به ارتکاب جرایمی همچون قتل، ضرب و جرح، سرقت و تجاوز به عنف نموده و باعث اخلال در نظام عمومی جامعه، برهم زدن امنیت اجتماعی و ایجاد فضای رعب، وحشت و آشوب در جامعه می‌شوند.

۳۴- تعقیب و مراقبت: اقدام عملی نسبت به جلوگیری از فرار و گریز و دستگیری و یا زیر نظر داشتن و دنبال کردن افراد حسب مورد تحت مأموریتی با همین عنوان و در محدوده زمانی معین.

۳۵- عملیات خرابکاری: مجموعه اقداماتی که توسط دشمن و افراد یا گروههای وابسته به آن به منظور تخریب، انهدام و آسیب‌رسانی به اماکن، تأسیسات، تجهیزات، مراکز نظامی و عمومی و دولتی به صورت محدود انجام می‌گیرد.

۳۶- حملات زمینی، هوایی و دریایی دشمن: مجموعه اقدامات عملی نظامی دشمن که باعث ایجاد خسارت و آسیب‌های جانی و مالی می‌گردد.

۳۷- اسارت: دستگیری، ربوده شدن و زندانی شدن توسط نیروهای مسلح خارجی و متخصص در زمان جنگ و یا در عملیات‌های نظامی، انتظامی و اطلاعاتی.

تبصره - افراد دستگیر شده، ربوده شده و زندانی شده توسط گروههای معارض، گروگان محسوب شده و از حیث احکام تابع حکم اسیر می‌باشند.

۳۸- سوء قصد: اقدام به عملی مجرمانه برای تهدید امنیت جانی دیگران.

۳۹- ایام خدمت: زمان اشتغال به کار و یا وجود رابطه شغلی و استخدامی فرد با دستگاه مربوط.

۴۰- سهل‌انگاری: بی‌دقیقی و اهمال در انجام کاری یا افراط و تفریط در فعل یا ترک فعل به صورت غیر آگاهانه.

۴۱- تقصیر: بی‌دقیقی و خطأ در انجام کاری یا افراط و تفریط در فعل یا ترک فعل به صورت آگاهانه.

۴۲- ترور: اقدامات هدفدار دشمن و گروههای معارض به منظور کشتن افراد اعم از مسئولین و مردم.

۴۳- عملیات تزویریستی: اقدامات هدفدار دشمن و گروههای معارض که باعث بروز تلفات انسانی می‌شود.

۴۴- عوامل، منابع و مخبرین: افرادی که براساس تأیید وزارت اطلاعات و نیروهای مسلح ذی‌ربط، به این عنوان شناخته می‌شوند.

۴۵- ستاد کل: ستاد کل نیروهای مسلح

۴۶- نیروهای مسلح: ستاد کل نیروهای مسلح، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

ماده ۲- افراد و کارکنان مشمول بندهای زیر، شهید محسوب می‌شوند:

- ۱- رزمندگانی که در میدان نبرد توسط دشمن کشته می‌شوند.
- ۲- رزمندگانی که در حین نبرد و درگیری با دشمن فوت می‌کنند.
- ۳- افرادی که به سبب مأموریت‌های محوله در داخل منطقه عملیاتی توسط دشمن و عوامل آن کشته می‌شوند.
- تبصره افرادی که در زمان جنگ به سبب انجام مأموریت‌های مرتبه با جبهه و جنگ در اثر حوادث و سوانح در داخل منطقه عملیاتی کشته شده یا فوت می‌نمایند نیز مشمول این بند می‌باشند.
- ۴- افرادی که از طریق ترور یا عملیات خرابکاری دشمن و عوامل آن کشته می‌شوند.
- ۵- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حین مأموریت مبارزه با گروههای معارض توسط آنان کشته می‌شوند.
- ۶- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در هرگونه مأموریت رزمی و شناسایی رزمی و یا ویژه به سبب اقدامات دشمن و یا گروههای معارض و یا عمل مؤثر و مستقیم در اجرای مأموریت کشته می‌شوند.
- تبصره تشخیص مأموریت‌های ویژه حسب مورد برای نیروهای مسلح بر عهده ستاد کل و برای کارکنان وزارت اطلاعات بر عهده وزارت اطلاعات است.
- ۷- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حین تعقیب و مراقبت گروههای معارض و یا دشمن توسط آنان کشته می‌شوند.
- ۸- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب خدمت یا عضویت در آن دستگاهها توسط دشمن و گروههای معارض کشته می‌شوند.
- ۹- کارکنان نیروهای مسلح و افرادی که در حین مأموریت در حملات زمینی، هوایی، دریایی و بم‌گذاری دشمن و عوامل آن و یا گروهک‌های ضدانقلاب کشته می‌شوند.
- ۱۰- محافظان شخصیت‌ها و اماکن و اعضای گارد امنیت پرتواز که در حال مأموریت توسط دشمن یا گروههای معارض کشته می‌شوند.
- ۱۱- کارکنان و مأموران نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب تهاجم یا مقابله با دشمنان و گروههای معارض (در صحنه نبرد و درگیری) کشته می‌شوند.
- ۱۲- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در اسارت دشمن یا در گروگان گروههای معارض به تشخیص مراجع صلاحیت‌دار ضمن مقاومت و پایداری کشته شده یافوت می‌شوند.

۱۳— کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب مأموریت و یا وظیفه محوله به علت برخورد یا در حال خنثی‌سازی تسلیحات دارای مواد منفجره، شیمیایی، هسته‌ای، میکروبی و بیولوژیکی و سایر سلاحهای جنگی و پاکسازی میدین مین کشته می‌شوند.

۱۴— نیروهای بسیجی که براساس قانون حمایت قضایی از بسیج - مصوب ۱۳۷۱— هنگام برخورد با جرایم مشهود در حین انجام وظیفه یا به سبب آن توسط مرتكبان جرایم مشهود کشته می‌شوند.

۱۵— افرادی که به تشخیص دادگاه صلاحیت‌دار در حال انجام فریضه امر به معروف و نهی از منکر کشته می‌شوند.

۱۶— افرادی که مقام معظم رهبری آنان را طی فرمان خاص به عنوان شهید اعلام نمایند.

ماده ۳— کارکنان و افراد مشمول بندهای زیر، در حکم شهید محسوب می‌شوند:

۱— رزمندگانی که در داخل منطقه عملیاتی به سبب مأموریت‌های محوله کشته می‌شوند.

۲— کارکنان نیروهای مسلح که در حوادث و سوانح ناشی از پروازهای نظامی و انتظامی و یا حرکت شناورهای سطحی و زیرسطحی به منظور شرکت در مأموریت‌های رزمی، شناسایی رزمی، رزمایشها و عملیات علیه دشمن، گروههای معارض و همچنین پروازهای آزمایشی و آموزش رزمی کشته می‌شوند.

تبصره— تشخیص مأموریت‌های موضوع این بند به عهده ستاد کل می‌باشد.

۳— کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در مسیر رفت و برگشت به منطقه عملیاتی به سبب مأموریت یا مرخصی عملیاتی در اثر حوادث و سوانح بدون تقصیر کشته می‌شوند.

۴— کارکنان نیروهای مسلح که در رفت و برگشت از شروع تا خاتمه مأموریت‌های رزمی، جنگی، ویژه و یا مبارزه با گروههای معارض کشته می‌شوند.

۵— کارکنان نیروهای مسلح که در مقابله یا رفع تهدیدات دشمن و عوامل آن وحضور در مناطق درگیری در مسیر اعزام و یا برگشت به سبب مأموریت کشته می‌شوند.

۶— کارکنان نیروهای مسلح که در حین اجرای مأموریت‌های عملیاتی قرارگاه مرکزی حضرت خانم الانبیاء (ص) به علت سوانح یا حوادث کشته می‌شوند.

۷— کارکنان نیروهای مسلح و افراد شرکت‌کنندهای که در حین رزمایش‌های مصوب قرارگاه مرکزی حضرت خاتم الانبیاء (ص) اجراء می‌گردند، کشته می‌شوند.

تبصره— تحرکات و جابجایی نیروها، تجهیزات، نفرات با منظور رزمایش که خود نوعی رزمایش محسوب می‌شود، مشمول این بند می‌شود.

تبصره— تشخیص رزمایش‌ها به عهده ستاد کل می‌باشد.

۸— افرادی که در حین رزمایش‌های نیروهای مسلح مصوب فرماندهان کل ارتش، سپاه و نیروی انتظامی کشته می‌شوند.

- ۹- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در هرگونه آموزش‌های رزمی و اطلاعاتی کشته می‌شوند.
- ۱۰- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب مأموریت محوله در حین تحقیقات، آزمایش یا تولید سلاح، مهمات، وسایل جنگی و یا تجهیز آنها و خنثی‌سازی بمب کشته می‌شوند.
- ۱۱- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که در حال تعقیب و مراقبت دشمن یا گروههای معارض در اثر حوادث و سوانح کشته می‌شوند.
- ۱۲- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که توسط سارقین و متاجاوزین به جان، مال و ناموس مردم و حقوق عمومی به سبب مأموریت کشته می‌شوند.
- ۱۳- کارکنان نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات که به سبب خدمت و فعالیت سازمانی و در راستای اجرای وظایف محوله از طریق سوء قصد کشته می‌شوند.
- ۱۴- افرادی که به سبب مأموریت‌های محوله و پاسداری و حفاظت از اموال یامنابع طبیعی و محیط زیست و همچنین اماکن و مراکزی که نیروهای مسلح براساس مقررات یا مصوبات خاص شورای عالی امنیت ملی یا شورای امنیت کشور یا شورای تأمین استان موظف به حراست از آن مراکز هستند، مورد هجوم دشمن و گروههای معارض واقع و در اثر درگیری با آنها کشته می‌شوند.
- تبصره- مرجع تشخیص افراد مشمول بندهای (۱۳) و (۱۴) درمورد نیروهای مسلح، نیروی ذی‌ربط و در مورد سایر افراد حسب مورد وزارت اطلاعات یا پلیس امنیت نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد و درمواردی که ابهام وجود دارد، نظر ستاد کل ملاک عمل خواهد بود.
- ۱۵- جانبازان هفتاد درصد و بالاتر براساس ملاک درصد بنیاد که فوت نموده یا کشته می‌شوند.
- ۱۶- اتباع ایرانی که توسط گروهک‌های ضدانقلاب یا جریانات اعتقادی منحرف باهدف ضربه‌زن به نظام جمهوری اسلامی ایران و ایجاد رعب و وحشت در جامعه کشته شده و یا می‌شوند.
- تبصره ۱- تشخیص جریانات اعتقادی منحرف با وزارت اطلاعات و سایر مراجع امنیتی ذی‌ربط می‌باشد.
- تبصره ۲- برای افراد غیرنیروهای مسلح و وزارت اطلاعات، رعایت مفاد تبصره (۱) ماده واحده قانون حمایت از افرادی که توسط گروهک‌های ضدانقلاب و منحرفین اعتقادی، اسیر، کشته و یا معلول می‌شوند - مصوب ۱۳۸۹الازمی است.
- ۱۷- کسانی که در حملات هوایی یا موشکی یا بمب‌گذاری توسط دشمن، ضدانقلاب و عوامل آنها کشته می‌شوند.
- تبصره- مرجع تشخیص مصاديق این بند در حوادث مربوط به بمب‌گذاری، وزارت اطلاعات و در مورد اماکن نظامی، نیروهای مسلح و در خصوص سایر موارد، شورای تأمین استان می‌باشد.
- ۱۸- افرادی که در حین درگیری بین نیروهای مسلح و دشمن یا گروههای معارض کشته می‌شوند.
- تبصره- پذیرش شهادت این گونه افراد، منوط به تأیید صلاحیت‌های امنیتی توسط وزارت اطلاعات و تأیید وقوع حادثه برای افراد، شورای تأمین استان می‌باشد.

۱۹—مهاجران و کسانی که در مناطق جنگی به علت برخورد با مواد منفجره از قبیل نارنجک، مین، گلوله توب، بمب و نظایر آن کشته می‌شوند.

تبصره ۱—برای اجرای این بند رعایت تبصره (۴) اصلاحی ماده واحده قانون برقراری حقوق وظیفه یا مستمری بازماندگان آن دسته از مهاجران و کسانی که به مناطق جنگی مراجعت نموده و به علت برخورد با مواد منفجره، معلوم یا فوت می‌شوند - مصوب ۱۳۸۹ اضوری است.

تبصره ۲—افرادی که با قصد قاچاق و یا به دلیل ورود و خروج غیرقانونی از مرز کشته می‌شوند، مشمول این بند نمی‌باشند.

ماده ۴—غیرنظمیانی که برای انجام مأموریت‌های مندرج در مواد (۲) و (۳) این آیین‌نامه به نیروهای مسلح مأمور می‌شوند یا از طرف نیروهای مسلح مأموریت به آنها واگذار می‌شود، از نظر شمول این آیین‌نامه در حکم کارکنان نیروهای مسلح خواهد بود.

ماده ۵—ایشارگران موضوع این آیین‌نامه که به تشخیص کمیسیون پزشکی ذی‌ربط بر اثر جراحات و صدمات حاصل از مواد (۲) و (۳) فوت می‌نمایند حسب مورد شهیدیا در حکم شهید محسوب می‌شوند.

ماده ۶—مناطق جنگی و عملیاتی توسط ستاد کل و مناطق امنیتی حسب مورد توسط ستاد کل یا وزارت اطلاعات تعیین و اعلام می‌شود.

ماده ۷—عوامل، منابع و مخبرینی که به سبب همکاری بانیروهای مسلح یا وزارت اطلاعات توسط دشمن یا گروههای معارض کشته می‌شوند، حسب مورد شهید و در حکم شهید محسوب می‌شوند.

تبصره—درخصوص پذیرش افراد و منابع و مخبرینی که همکاری مستمری با دشمن و یا گروههای معارض داشته و دارای سوابق سوء اجتماعی بوده و در زمان همکاری با نیروهای امنیتی و اطلاعاتی و نظامی و انتظامی توسط عوامل دشمن یا گروههای معارض کشته می‌شوند در کمیسیون مشترکی متشکل از بنیاد و سازمان یا یگان مربوط تشکیل می‌شود، تصمیم‌گیری خواهد شد.

ماده ۸—مرجع پذیرش و تطبیق مصاديق شهید و در حکم شهیدبا مفاد این آیین‌نامه براساس اعلام کمیسیون‌های تشخیص و کمیسیون‌های احراز و تجدیدنظر در قوانین استخدامی نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات، بنیادمی‌باشد.

ماده ۹—احراز و تعیین تکلیف کسانی که در اجرای مأموریت‌های مندرج در مواد (۲) و (۳) این آیین‌نامه، مفقودالاثر، مجروح و اسیر شده و یا به گروگان گرفته می‌شوند، مطابق مواد این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۱۰—در صورت بروز ابهام در تطابق مصاديق شهید و در حکم شهید با مفاهیم آن و سایر مصاديق ایشارگری، بین نیروهای مسلح و بنیاد، پرونده براساس اختیارات ناشی از گردشکار پرونده‌های مسدود به شماره ۱۳۶۹/۱۱/۱۱ مورخ ۱۷۳ مصوب مقام معظم رهبری به شرح ماده (۱۱) اتخاذ تصمیم و تعیین تکلیف می‌شود.

ماده ۱۱—وظایف و مسئولیت‌های نیروهای مسلح، بنیاد و ستاد کل و وزارت اطلاعات درخصوص احراز مصاديق شهید، در حکم شهید و سایر مصاديق ایشارگری به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات:

۱— براساس مواد (۱۲۰) و (۱۲۱) قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۶—، مواد (۱۳۴) و (۱۳۵) قانون مقررات استخدامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مصوب ۱۳۷۰— و مواد (۱۴۰) و (۱۴۱) قانون استخدام نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۲— و مواد (۵۳) و (۶۸) قانون استخدامی وزارت اطلاعات - مصوب ۱۳۷۴—، مسئولیت تشخیص و تعیین تکلیف احراز اولیه مصاديق، حسب مورد به عهده نیروی مسلح مربوط و وزارت اطلاعات خواهد بود.

۲— نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات پس از بروز حادثه نسبت به تشکیل پرونده تعیین وضعیت کارکنان خود و افرادی که در مأموریت دچار حادثه شده‌اند از لحاظ تطبیق حادثه با مواد و بندهای این آیین‌نامه براساس گزارش روز حادثه، فرم (برگه) کمیسیون‌های مذکور در بند (۱) و مدارک بالینی و دستورالعمل‌های مرتبط اقدام می‌نمایند.

۳— امور ایشارگران نیروهای مسلح و وزارت اطلاعات در صورت احراز شهادت یا سایر مصاديق ایشارگری، رأی صادره را به همراه مدارک کامل پرونده به بنیادار سال و پی‌گیری می‌نمایند.

ب - بنیاد:

۱— بنیاد به محض دریافت پرونده و رأی صادره از سوی کمیسیون‌های احراز‌سازمان یا نیروی مسلح نسبت به تشکیل و پذیرش پرونده اقدام و نتیجه را به نیرو یا سازمان مربوط و ذینفع اعلام می‌نماید.

۲— در صورت وجود ابهام و یا نقص مدارک پرونده، بنیاد موظف است موارد را ظرف سه ماه به صورت مستدل به سازمان مربوط اعلام و تکمیل مدارک پرونده را درخواست نماید.

۳— در صورت باقی بودن ابهام در موارد بند (۲)، پرونده در کمیسیون مشترک‌سازمان یا نیروی مسلح و بنیاد که محل آن با توافق طرفین می‌باشد برگزار و رأی صادره لازم‌الاجراء خواهد بود.

۴— در صورت عدم اتفاق آراء، بنیاد پرونده موردنظر را ظرف یک ماه پس از تشکیل کمیسیون مشترک براساس گردشکار موضوع ماده (۱۰) به امور ایشارگرانستاد کل ارسال نموده و درخواست بررسی و صدور رأی نهایی می‌نماید.

پ - ستاد کل:

براساس گردشکار شماره ۵۱۷۳ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۱۱ مصوب مقام معظم رهبری، امور ایشارگران ستاد کل موظف است پرونده‌های اختلافی (بین بنیاد و نیروهای مسلح) را بررسی و ظرف سه ماه از تاریخ وصول پرونده، رأی نهایی را در مورد آن صادر نماید و رأی مذکور برای طرفین لازم‌الاجراء است.

ماده ۱۲— با افراد ذینفع و کسانی که در تهیه مدارک و مستندات و یا تطبیق حوادث و سوانح پیش آمده با مفاد این آیین‌نامه در سیر تشکیل پرونده و احراز آن مرتکب تخلف گردند حسب مورد مطابق قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح - مصوب ۱۳۸۲— و آیین‌نامه انصباطی نیروهای مسلح و قوانین و مقررات مربوط رفتار خواهد شد و حسب مورد عنوان ایشارگری در آن موردمتنفی می‌شود.

ماده ۱۳— چنانچه فردی از مشمولان این آیین‌نامه براساس رأی قطعی مراجع قضایی دارای فساد اخلاقی یا سابقه ارتکاب جرم بر ضد امنیت ملی تشخیص داده شود از شمول ایشارگری خارج می‌شود.

ماده ۱۴ صدور مجوز دفن بر عهده بنیاد است و بنیاد موظف است درخصوص دفن ایثارگران و رزمندگان و مشمولین این آیین نامه در قطعه شهدا که امکان احراز شهادت آنان وجود دارد حداقل ظرف دو روز از زمان وصول گزارش نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات و یا سازمان ذی ربط مطابق فرم (برگه) مربوط اعلام نظر نماید.

ماده ۱۵ نظارت بر حسن اجرای این آیین نامه بر عهده ستاد کل و بنیاد خواهد بود.

معاون اول رئیس جمهور - اسحاق جهانگیری